

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strelnătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administraținea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr
pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 30 Aprile.

V.

Dintre rapórtele consistoriale prezentate Veneratului sinod de o importanță mare este raportul senatului scolaru.

Din el se vede adevărata stare a scólelor, din el numărul învățătorilor calificați și stabil așeđați; din el salariile ce se dau și de unde se dau, din el numărul învățătorilor tolerați, din el surescincința, ce avem să o așteptăm pentru sporirea numărului personalului didactic și din el, procentele, cari au cercetat scólele din numărul total al celor obligați.

Avem deci înaintea ochilor un raport limpede, un raport detaiat, cum se recere, scim că unde avem să ne îndreptăm atențiunea și unde să ne lăsăm nădejdea în organele inferioare, scim, că unde să punem mâna și grijesce el de scólă ca și de ochiul și noue nu ne rămâne decât mai mult o controlă binevoitoare.

Și icóna acésta a fost de lipsă ca să o avem odată. Ne venea plângerii din o parte și din alta, că în câte un ținut întreg nu avem scóle bineorganizate, dar mulți nu dau credemânt acelor rapórte și plânsori, acum nu au decât să ia la mâna tabela despre procentele celor ce au cercetat scólă după protopopul, așa e și tractul.

Unde în fruntea tractului stă un bărbat cu trageri de inimă, acolo și prin ținuturi mai slabe și sêrace dăm de urmele unei activități binecuvântate, unde șeful tractului nu cercetă cu anii parochiile avem 50% tineri, cari umblă pe strade pustii și rămân fără instrucțiune.

Vrednică de laudă este deci labórea consistoriului și special a referentului, care ne presintă atari date, după cari scim cu adevărat, că cum stăm, unde stăm rău, și fără multă bătae de cap putem scî, că cine e și cauza rămânerei poporului în cultură.

O impregiurare tristă este, că numărul învățătorilor fără calificațiune normală e de 323, va se dică mai aproape de acela al celor calificați deplin. Nu scim s'au insinuat acestia la esamenul de calificați, ori de nu s'au insinuat cine le-a făcut sau le fac pedeci la obținerea diplomei, dar ori cine ar fi, trebuie se fie cu tóte considerările față de învățători după-ce și-a ales acésta carieră destul de spinósă; destul că noi suntem de părere, că față de învățători e păcat ca să se umble cu șicane, ci să le inlesnim în tot chipul ca să pótă deveni așeđați.

FOIȚA.

Teorema lui Pythagora.

Din limba germână de
Enrico Castelnuovo.

Așa dar „teorema lui Pythagora:” dîse cu tonul unei ironii mușcătoare profesorul Roveni, cetind ședula, pe care sêrmanul de mine am ales o din mulțimea imprăsciată pe catredă. El arată ședula comisariului regesc, care ședea lângă el, îi mai șopti la ureche, apoi mi-o dădu mie, ca să se me conving cu ochii mei proprii despre înfricoșata existență a acestei întrebări.

„Poftiți la tablă!” dîse mai departe profesorul, frecându-și mânilor mânios.

Antecesorul meu, care și a rezolvit într'un mod de tot nenorocos tema lui, părăsi cu pași lini sala de esamen. Prin deschiderea ușei pētrunse o rađă luminósă, care se zugrăvi pe pãrete. Înaintea ochilor mei se arēta o figură lungăreță, era adecă umbra mea.

Acésta me băgase în spaimă, eu vedeam în ea un semn prevestitoriu nefast.

După-ce s'a închis ușa, mi se părea, că sala este luminată numai de jumēta. Trebuie să observ, că era o ți caldă din August, perdelele albastre numai cu greu puteau oprî rađele sórelui. Puțina lumină

Ne bate mult la ochi numărul cel mic al ascultărilor de pedagogie, căci dacă în fie-care an vor eși din institutul acesta în calcul mediu numai 20 de inși pregătiți, atunci va trebui multă vreme să așteptăm, până ce vom fi în stare a completă numărul învățătorilor definitiv, până să creăm un stat învățătoresc. Întrebarea acésta pôte să stea în legătură și cu tacsă de 100 fl. pentru care însē s'a făcut frumoșe ușurări pentru cei ce merită, pôte să stea în legătură și cu esamenele de primire, care cei ce studiază la gimnasia strēine și nu cunosc limba română nu le pot depune, pôte să stea în legătură și cu sêrăcia poporului, care a început a numai dá copii la scóle strēine ca să învețe 4—5 clase gimnasiale și scóle se devină învățatori, dar la tot casul, că cauza principală trebuie să o căutăm în salariile cele slabe a le învățătorilor. Învățătorii, ađi sunt rău plătiți. Și unde plata incurge dela fondul scolaru, lada bisericeii ori a comunei tot ar mai merge și cu acel salariu puțin, dar unde e dela popor, din aruncuri, e pe cât se pôte de rău.

Ne dóre, că în timpuri mai bune nu s'au îngrijit ómenii de fonduri scolaru, cari pôte să puteau face mai cu inlesnire ca acum și ne dóre că nici astăzi nu se înființază atari fonduri.

Poporul dă, când îi dá Dđeu și lui, dar dacă bate ghiata, ori de e secetă mare, ori de se întâmplă esundări, aceste tóte trebuie să le simtă tot numai bietul învățatoriu! De se face comasație, poporul acolo caută să plătescă, de vin aruncuridela comitat și dela comună el aceste trebuie să le implinescă și învățatoriul în tóte impregiurările e tot la urmă.

Și dacă va ajunge ca să scótă cu esecutiunea pretensiunea lui, atunci activitatea lui e paralisată, părinții copiilor privesc cu urgie la el, copii cu neîncredere, și în asemenea casuri un om simțitoriu și pachetază ce are și plécă mai departe.

Din acésta cauză apoi în anul acesta e un învățatoriu, anul venitoriu e altul și aceste schimbări deși se fac tot în conștința învățămētului, dar ele ating în mod simțibil și pe învățatori.

Unii dic, că i au alungat din sat, alții că nu a fost harnic, altul, că nu a fost de trebă acolo, nu va fi nici aici, și acestor stări de lucruri nu le pôte pune capet decât stăruința de fer a organelor nóstre de a înființă cu tot prețul fonduri, de unde să se plătescă învățatori. Generațiunea asta ar trebui ca să lupte o luptă pe viață și pe mórte ca să asigure esistența învățatoriului și prin el viitoriul scólei române confesionale.

În cadrele unei repriviri asupra rapórtele cătră Ven. sinod nu putem să ne estindem asupra tuturor,

momentelor mai importante, căci acésta e imposibil pentru-că ar trebui să ne estindem asupra modului cum se catichesază cei 6000 de elevi dela scólele strēine, asupra scólei de repetițiune, care completază cunoscințele câștigate în scólă de tóte ȕilele, și câte vedem, că pe airea puțin se țin în regulă, și ar trebui să ne îndreptăm privirea și asupra ajustării scólelor și numărului celui mare al edificiilor necorespunđătoare, dar în marginile programului fóiei nóstre vom dá loc totdeuna tractatelor serióse și celor obiective în obiectele aceste, ca așa încetul cu încetul luminați asupra tuturor impregiurărilor, succesive și cu timpul să tot delăturăm pedecile, ce ne stau în cale și să pregătim poporului calea spre lumină și cultură.

Revista politică.

Ideile separatistice, ce s'au fost ivit în sinul clubului independent, au prins teren tot mai mult și mai larg, încât diferințele ivite în urmă par a dá ansă la desbinări serióse.

Cestiunea incolatului o a folosit Ugron, unul dintre cei dintâi membrii ai partidului independent, ca o ocasiune bine venită pentru a eși din șirurile acestui partid. Dênsul a declarat, că nici decum nu e aplicat a contribui la asternerea în dietă a unui proiect cu privire la revisuirea legii de incolat, și că dacă partidul totuși va voi să asternă un astfelu de proiect, dênsul nu e aplicat de loc al subserie. De părerea lui Ugron au fost și alți 14 membrii, pe cari dênsul a sciut să-i câștige.

În 9 l. c. n. a ținut partidul o conferență, la care au luat parte aproape toți membrii și a avut o durată de tot lungă. Cestiunea a fost alegerea membrilor, cari să fie destinați a intră în diferitele comisiuni de resort ale dietei și acésta încă a dat ansă la isbucnirea diferințelor. Astfelu membrii Györy, Komjathy și Mudrony, cari reprezentau partidul independent în comisiunile speciale de iustitię, agricultură și inmunitate și cari formau o podóbă în acele comisiuni, au fost eschiseți dela candidatură, ér Ugron numai cu majoritate de voturi a fost ales ca să reprezente partidul în comisiunea scolară.

Aceste antecedențe însemnază o adevărată învingere a elementelor radicale asupra celor mai moderate din acest partid și așa desbinarea partidului pare a fi numai o cestiune de timp. Cu tóte că Ugron a fost ales și vice-președintele partidului desbinarea nu se va puté împedecă Numiții mem-

ce intra pre deasupra, se concentra pre catredă și pe tablă. Ca să-mi illustreze nescința era de ajuns.

„Poftiți la tablă și desemnați figura dîse profesorul, care a cam vėđut, că problema acésta m'a adus în perplexitate.

Să desemnez figura! acésta a fost un mijloc de scăpare, a fost unicul ce am putut aduce la cale cu mare greutate. Eu luasem o bucățică de cretă și me apucasem de lucru, trăgeam linie peste linie, dar cu o punctualitate chinuitoare.

Eu nu me purtam să finesc, căci cu cât mai mult timp petrec de desenul, cu atât mai puțin timp mi rămâne la esplicarea acestui colos. De altcum numai era mult până la finea óre-i, pôte cu o viclenie estra ordinară a-și fi putut trece preste acésta catastrofă.

Însē profesorul Roveni avea o natură afurisită, el nu a fost omul, care să dee ajutoriu nevinovatei mele silințe.

„Iute numai!” dîse el, că dór nu aveți a desemná o „madonă raphaelică”.

Trebuia să ajung la fine.

„Și acum nu ve uitați de litere! inte iute! Nu-mi trebuie să caligrafiați!”

Un cuget salvatoriu me pētrunse cu o lovitură până la creeri, căci deși numai unele momente mi veni-au în gând, totuși era mai mult ca nimic. Eu întrebam la părere, inocent: Poftiți litere latine sau grecești?

O căutătură pētrunđătoare, care se părea că me lovesce drept în inimă, a fost răsplata întrebării mele; înfricoșatul de profesor sciu să mi răspundă și la acésta întrebare, după datina lui el imi dîse cu un dispreț de fer: „Acea va fi tot una, scrie-mi litere latine!”

„Mici sau mari?”

„Mari!”

Eu ascultasem. În tótă vieța nu mi-am dat silință a face litere cu o așa băgare de sémă ca acum.

Puțin timp să uita tiranul la mine și nu dîse nimic, numai odată strigă: „Pentru-ce stergi pe G.?”

„Mi e témă să nu-l cofundați cu C, voiune pune un H. în locul lui?”

„Cât de conșciențioși sunteți”, observă Roveni ironic. „Și acum? — sunteți gata?”

„Da!”

„Durere!” adauseiu eu, dar nu mai pentru mine.

„Așa dar pentru-ce stați aci așa posomorit? Spuneți „teorema”.

Acum mi se încep durerile cele adevărate. Eram amețit, tot ce biată am putut câștiga în atâta ani de scólă, se invăluia acuma în cap de frică. Însē trebuie să fie.

„În un triungiu” . . . începusem a gângăvi.

„Mai departe!”

„Curaj!” mi dîseiu eu. Eu încercasem a-mi adună tóte puterile și încep mai departe:

brii au părăsit îndată localul clubului, Daniil Irányi este acum numai conducătorul după nume al partidului, din considerare la bătrânețe, dar ca adevăratul conducător pentru viitoriu trebuie să se considere dep. Polonyi.

Dieta și-a încheiat a treia sesiune. Ea a fost închisă prin un rescript regal Sâmbătă, Luni s'a deschis a patra sesiune, fiind la ordinea zilei mai multe proiecte.

În parlamentul austriac s'au continuat desbaterile asupra proiectului bugetar al ministrului de comerț. Guvernul a fost autorizat de către cameră să reguleze cu titlu provizoriu și cel mult până la 31 Decembrie 1890 raporturile comerciale cu Turcia, Bulgaria și Egiptul.

Între deputații cehi și cei germani s'a făcut un compromis, conform căruia partidul lui Rieger lasă și germanilor din Boemia patru mandate la alegerea membrilor în delegațiuni. Așa dar, după un interval de câțiva ani, vor lua loc în delegațiuni érași și deputați germani din Boemia și acesta se poate privi ca o consecință a conferințelor de împăcare. Cehii lui Rieger au lăsat un mandat și cehilor tineri, aceștia însă, după informațiunile venite din Praga, au respins primirea mandatului.

Împăratul german a primit în audiență pe noul președinte al parlamentului. Cu această ocaziune împăratul s'areală numai cestiunea proiectului militar pentru a căruia realizare el a luptat din răsunet. Cestiunea, reflectă împăratul, a fost discutată de cele mai înalte căpetenii militare de un șir lung de ani; el singur a luat parte la lucrările generalilor și poate asigură, că se tractează numai de cea mai mare necesitate pentru a se putea menține pacea. L'a atins deci neplăcut, când presa a și început războiul contra proiectului, supunându-l celei mai aspre critice. Ar fi bine ca președintele să și pună totă autoritatea persoanei sale ca presa să se mai slăbească din critică.

Împăratul Alesandru III al Rusiei a dăruit pe séma bisericii metropolitane din Iași o frumoasă icoană reprezentând pe sf. George. Acest dar l'a făcut împăratul în amintirea războiului din 1877/8. Icoana, după concesiunea ministrului de culte, a fost sfințită în ziua de sf. George, cu care ocaziune mai multe notabilități române și ruse au luat parte.

Foile monarhiei noastre și foile germane sunt cătrănite pe acest lucru și strigă contra propagării panslavismului prin astfel de acte. *Noi credem, scrie „N. Fr. Presse”, că românii n'au avut trebuință de asemenea dar, căci pururea va rămâne în amintire războiul din 1877/8 prin aceea, că oștea română s'a jertfit pe câmpul de bătălie, ca să scape pe ruși de peire, ér rușii drept răsplăta, le-au luat Basarabia.*

Cronică din Zarand.

Ținutul Zarandului 5 Mai 1890.

Cestiunea lucrătorilor. — Starea țeranului român. — Emigrările. — Ce face statul față de aceste! — Sanarea acestui rău.

Cestiunea lucrătorilor este astăzi la ordinea zilei. Grevele din 1 Mai a. c. au scos la ivelă cu totă forța abisul, ce desparte pe muncitorul de atelier de către marele capitalist. Pre când unul și consumă viața muncind, pe atunci, celalalt se cugeță numai la aceea cum se tragă mai mare folos din brațele lucrătoare, fără a le recompensă după merit. Brațele muncitoare au început a deveni ame-

nințătoare pentru starea socială de astăzi, în cele mai multe state, și chiar la noi în Ungaria.

Nu e mirare deci, dacă statele europene, la vocea celui mai puternic monarch au aflat de bine — în Berlin — a se ocupa de cestiunea lucrătorilor de a le face și lor viața mai suferită. Scopul meu însă nu este a me ocupa de o cestiune așa generală, voi să me restring numai la starea muncitorului român din Transilvania și părțile ungurene.

Avem înainte-ne economul român, a căruia stare materială în cele mai multe casuri este de compătimit, și nu mai poate suportă sarcinile publice, cu cari l'ingrenneză statul, comitatul și comuna, ér pe lângă aceste stórcerile ilegale de bani din partea unor oficiali risipitori și imbuibați, este lucru de tóte zilele. Și dacă te întrebi ce s'a făcut din partea statului, comitatului, pentru prosperarea agriculturii — pentru ameliorarea sortii țeranului?

Răspunsul este că: nu s'a făcut nimic. Ba ce e mai mult, când fruntașii românilor au încercat înființarea unei reuniuni agricole române pentru Transilvania statul a denegat înființarea. A vădut un pericol pentru stat în promovarea bunei stări a țeranului român.

Pre lângă ținuta vitregă și omoritoare a statului față de țeranul nostru, și față de naționalitatea noastră s'au mai adaus, și se adaug rapórtre agrarie în comune cum sunt comasările, segregările de pășunat. Mai pretutindenea, unde s'a făcut comasări de pământ, agricultorul român a rămas înșelat, ér proprietariul de pământ a câștigat.

Priemo loco la clasificarea pământului proprietarii și-au știut întocmi lucrurile, ca locurile lor se fie bine clasificate; ér ale țeranilor spunându-li se, că vor plăti multă dare la cas de li se va clasifica în clasa I și a II a locurile, au fost rău clasificate; și astfel la comasare, precum și la segregări ómeni au căpătat loc puțin și rău.

În unele locuri inginerul a lucrat cu intențiune ca se sérăcescă populațiunea română. Amintesc d. e. o comună, Sânbenedecul — în tractul Têrnavei inferioare — unde la vre o 12 economi nu li s'a ajuns o bucată pe pământ și numai după proces și spese îndelungate au putut se reésă ca să se facă noua comasare și inginerul mișel să fie pedepsit. Numai fórtre rari sunt excepțiunile, unde poporul având buni conducători, și-au putut căpăta loc în masă în proporțiune cu ce le-a avut în mai multe parcele. Înșelat în mai multe comune poporul prin comasări se nu te miri, că comasările sunt o spaimă pentru el, și nu vrea se audă de ele.

Sub astfel de împregiurări sórtea țeranului devine amară, nesuportabilă, și nemulțămirea și fereberea crește din zi în zi. Starea țeranului român este egală cu aceea a țeranului român din România, trista epocă a fanarioșilor dela anul 1711—1821, când sbirii domnitorilor greci cutreerând țera, la reintórcere parola lor era către domnitoriu: „bir nou”, căci poporul tace și plătesce.

Câți-va ani înainte emigrările poporului nostru se restringeau la mărginenii nostri dela frontierele României, precum și la sécui, cari încă află un codru de pâne mai pre ușor, în „țară” decât în patria lor. Acum lucrul a devenit serios, și emigrările deși împedecate, se estind preste tot Ardélul și Ungaria.

Unii plécă în România, alții în America. În zilele trecute, făcând o călătorie în părțile Muresului dela salinele Uioarei în sus m'am putut convinge că din mai multe comune familii întregi au pără-

„In un triunghiu . . . in un triunghiu, in un triunghiu pătratul hipotenusei este așa de mare ca pătratele celor două catete”.

„Fórtre bine.” Și adevă în ori și ce triunghiu?

„Nu, nu!” mi șopti la spate o ființă îndurătoare.

„Nu, nu!” strigai eu cu o gură triumfătoare.

„Explicăți-vo mai bine. La ce felu de triunghiu se poate aplica această teoremă.”

„La dreptunghiul, se auđi la spate.”

Eu repetai puțin mai iute ca un papagal: „Firesce, că numai la un triunghiu dreptunghiul”.

Profesorul cam observă, că cei dela spate știu mai mult ca mine, mi întórse spatele.

„Tăcere la spate!”

Apoi se întórse érași cu față către mine:

„Așa dar Dta susțini, că în un triunghiu dreptunghiul pătratul hipotenusei este așa de mare, ca fiecare dintre pătrații cei mici ai acelor două catete?”

„Aci nu șciam cum să ies la cale.”

„Nu! Domnule profesor, dizei eu plin de spirit, această nu e așa. Ci așa de mare ca améndouă la olaltă.”

Așa dar cât suma lor: folosiți terminul acesta și nu dizeți așa de mare, ci egal de mare. În matematică trebuie să fie omul precis. Și acum să-mi argumentați.

Eu începusem a asudă grozav, ochii mei fără voce începeau a umblă prin totă sala, căutând după ajutor, în fine se concentrau într'un mod stupid asu-

pra triunghiului dreptunghiul, asupra pătratului pe hipotenusă și acelor doi colegi pe ambele catete. Eu luasem creta din mâna stingă în cea dreaptă. La această nu dizei nimic din motivul acela, că nu șciam nici ce să mai dăc.

Vocea finței compătimitoare dela spate amuțise, în sală domnia o linisce mortală, puteai să auđi mușcele sburând. Profesorul Roveni și tot aședă ochelarii cei negri, sub cari se vedea o bucurie reutăciósă, el nu și luă ochii de pe mine. Comisariul regesc luase semnificativ o prisă de tabac sdravénă, apoi și frecă mâinile, această personalitate fórtre respectabilă, și Roveni dize cu espreșiunea cea mai lingușitoare.

„Așadar?”

Eu amuțisem.

Adevă eu acceptam să-mi dea drumul la loc fără nici o amânare. Inșe Roveni o făcuse cu mine, ca mâța, care mai întâi se jócă cu șórecele, apoi îl sugrumă.

„Aha”, dize el, „eu vă știu intențiunea, dta te cugeți la o rezolvire, care încă nu ne-a venit înainte. Aceea nu este de lipsă, eu nu susțin, că dóră nu s'ar află și o nouă rezolvire, dar precum vedeți noi ne indestulim și cu o rezolvire veche. Așadar: Incepeți. Ve este cunoscut, că aici trebuie se tragem două linii: D. E. și M. F. Fi-ți așa de bun, luați creta în mâna dreaptă și trageți aceste două linii. Ve învoiți?”

(Va urmă.)

sit locuințele, au trecut în România, ne mai putend trăi; ér pământul și moșióra, au lăsat-o să o lucre rudeniile până la plătirea dărilor și datoriiilor contrase. Pre aici locurile sunt roditóre și totuși ómenii în parte nu mai pot susține greutatea traiului.

Ce se mai dăci apoi de țeranii nostri din munții apuseni și întreg teritoriul fostului Zarand, unde locurile sunt neproductive și ómenii avisați la economia de vite carea se află în stare de decadentă! Aici emigrările sunt lucru de tóte zilele. Câți trec cu pas sunt puțin, ér cei-ce trec pre vama cucului sunt nesciúți și nenumerați. Asta e starea țeranului român. E adevérat, că ómenii noștrii nu se pun în grevă, dar mergend lucrul tot astfel ri se pregătesce sórtea Irlandezilor. Aceeași e sórtea meseriașului român și a inteliginței care trece frontierele spre a și află ocupațiune conform studiului și capacității sale.

Când e vorba de proprietatea românilor năștudenii, cari au sângerat pentru tron, ni se strigă în dieta țerei, că pentru-ce nu s'au colonizat sécui în acel ținut?

Noi nu vom avé greve, până când numărul locuitorilor este așa mic, se pregătesc însă pe inceput cestiunile agrarie, în urma relor raporturi economice, în cari se află țera. Sanarea acestor rele o cerem, și de aceea arétăm pericolul.

Correspondentul.

Varietăți.

* (Dela Curte.) Actul căsătoriei archiducesei Maria Valeria se va face la 31 Iuliu la Ischl. Preotul de Curte și episcopul din Linz vor celebră actul cununiei la 9 óre. Sunt invitate 1600 persoane, între cari 32 de archiduci și archiducese. Representanța din Wels a hotărít a contribui pentru ridicarea unui asil de orfani 5000 fl., care va purtă numele archiducesei. Cetatea face mari pregătiri ca se asigure tinerei părechi, care va locui în castelul din apropiere, o viață cât mai plăcută. Maj. Sa împăratésa regina după actul căsătoriei va face mai multe excursiuni pe mare.

* (Congresul sêrbesc). Notificarea întărei preinalte a patriarhului ales Brancovici s'a făcut Sâmbătă, manifestându-se cu acest act sentimentele de recunoscință și mulțămire către Maj. Sa monarchul și ovațiuni grandioase comisariului regesc și noului patriarh. Ședința congresului s'a deschis la 11 óre a. m. Presidentul Dumșa denumi deputațiunea, carea sub conducerea episcopului de Verșeț se invite pe bar. Nicolici la congres. Comisariul apărú însoțit de secretariul Jorgovici în ținută de gală magiară. Cei 60 de deputații congresuali adunați îl salutară cu strigări însufleți óre de „Jivio.” Comisariul desfăcú rescriptul regesc și îl ceti. Alinia, în care regele dize, că întăresce pe alesul congresului a fost întimpinată de entusiaste „Jivio” Pe timpul cetirei rescriptului regesc detunără salvele bateriei, ér musica militară, care era cu compania de onóre intonă imnul popular. După cetirea rescriptului isbucni mulțimea distinsă, mai ales public străin dimpreună cu membri congresului în urale lungi asupra regelui. O scurtă vorbire a comisariului regesc în limba sêrbă, prin care cu bucurie doresce noului patriarh cel mai mare succes, și prin care îi descrie virtuțile înalte, a fost primită cu aplause, mai ales la locul, unde comisariul și-a esprimat speranța, că noul patriarh va consolidă autonomia bisericii și o va desvóltă mai departe. Presidentul Dumșa, mulțămind în numele congresului pentru prea înalta întărire, rógă pe comisariu, a asterne la treptele tronului cea mai loială și mai sinceră mulțămire a poporului sêrb pentru noua dovadă a grației regesci. Mulțami apoi bar. Nicolici, că a fost un fidel interprete între tron și biserică. Când comisariul se retrase din congres, fú érași întimpinat de urale.

După ședința merse întregul congres în palatul metropolitan, unde presidentul Dumșa l' felicită în numele congresului. Patriarhul Brancovici declară, că dênsul nu va suferi în biserică și șicóllă a se face politică. Se va nisui a regulă cestiunile bisericesci și scolare în interesul patriei și al poporului, va dá tuturor sfat și cu întrega sa putere și cunoscință va nisui la împécarea ierarchiei cu elementul mirén Patriarhul primí apoi mai multe deputațiuni bisericesci și civile, cari l' felicitară. Ministrul unguresc de culte a fost reprezentat la instalare, carea s'a făcut Duminecă la 9 óre în biserică metropolitană, prin consilierul de secțiune Leóney, ér dieta croată prin președintele seu Hrvat.

George Brancovici patriarhul sêrbesc actual s'a născut la 25 Martiu 1830 la Culpin în Bacica. El este fiul parochului Timoteiu Brancoviciu din Culpin și Zenta. Studiile gimnasiale le-a absolvat în Vrbas, Bacica și Nagy Körös. În etate de 19 ani a fost denumit de vice-notariu la magistratul din Zenta. În anul 1852, a luat cariera preotéscă, intrând în seminarul din Carloveț. În anul 1855 a fost chirotonit

de diacon în Sân Miclăuș, érá în 1856 de presbiter. Până la anul 1857 a funcționat ca capelan pe lângă tatăl său, mai târziu ca administrator parochial în Zontpresbiter în Zombor, unde dela anul 1862—1871 a fost și director nesalarisat al pedagogiei de acolo. Reposându-i soția în anul 1868 a fost ales de episcop al Timișorii în 19 Maiu 1882 și la 13 Iuliu al aceleuia și an a fost chirotésit de archimandrit la Covili.

* (Serbarea regimentului Nr. 61.) La 18 Maiu, sârbézá reg. de inf. Alecsandru III lea de Rusia Nr. 61 în Viena. Regimentul e jubileu de 25 ani al șefului său de onóre. Regimentul e compus parțial de cea mai mare de români bânățeni, mai sunt slavii de sud, germanii și magiarii. Regimentul a luat parte la tóte campaniile armatei austro-ungare din secolul acesta. Din anul 1800, până la bătăliile sângeróse dela Dolni Fuzla s'a distins regimentul, câștigându-și trecut eroic.

* (Venitele statului.) După darea de sémă oficială, veniturile pentru întâiu trimestru din 1890, întrec cu 6 milioane 600 mii fl. pe acelea din perioada corespunzătoare din 1889, în această cifră sunt cuprinse însă și 4 milioane provenind din impozitele cele nóue.

* (Monumentul lui Radetzki.) Incetul cu incetul se va terminá și monumentul lui Radetzki. Peste câte-va zile va fi terminată în bronz partea întâiu, relieful, reprezentând consiliul de rebel; cu finea acestui an, vor fi terminate calul și figura de călăreț a marelui soldat; avésalirea monumentului, care se va face la Curtea, devól în tómona anului viitoriu.

* (Universitatea din Berlin.) Universitatea din Berlin înființată în anul 1810 a numărat în semestrul de vară al anului trecut 6626 studenți. Tóte popórele europene sunt reprezentate. Sași din Ardél au avut cu totu la aceea universitate din 1831—89 195 de tineri; cari aprópe tóți au ascultat (diplome teologice-filosofice).

* (Industria în Bucovina.) În Bucovina la espozitia agronomică și silvică din Viena Sub acest titlu cetim în „Rev. Pol.“: camera comercială din Cernăuți ne a trimis o notiță, pe care o publicăm în întregul ei: Precum este cunoscut, și Bucovina va fi reprezentată cu produse ale sirguintei casnice la espozitia agronomică și silvică din Viena în pavilionul construit pentru industria casnică. Deóre ce comisiunea espozitiei arată în esemplare de model și casele țărănesci caracteristice, între-cari și o casă huțuliască din Bucovina, a cărei construire sub conducerea profesorului Romstorfer este asigurată prin bunăvoința dlui căpitan al țării baron Vasileo și al direcțiunii societății acționarilor pentru câștigarea de lemn și exploatarea cu terestele de vapor, a trebuit să se ivéscă ideea, de a folosí încăperile acesteia o împarte ca loc de vânzare pentru produsele industriei casnice. Camera comercială din Bucovina a făcut, pătunsă de importanța acestei idei, pașii necesari pentru esecutarea ei coréspondătoare și a îndemnat țărani prin prefecturi și primării, ca să trimită obiecte de ale industriei casnice la numitul loc de vânzare. Guvernului provincial i a adresat însă camera rugarea, a protegiá afacerea aceea după direcțiunea acésta cu tótă puterea. Ar fi fórté de dorit ca atât producătorilor de obiecte de ale industriei casnice cât și din partea tuturor celor cari simțesc un interes pentru prosperitatea acestui ram al activității economice, să se foloséscă ocaziunea, pentru a promová direct o valorificare coréspondătoare a isvorului aminat de câștig așa de important pentru poporului țărână și prin îndrumarea unui comerț permanent.

* (Industria în Bucovina.) În districtul Câmpulungului se fac încercări cu săpári adénci după sistemul american pentru a aflá petroleu; o firmă din Silesia proiectézá înființarea unei fabrici de zahar în districtul Coțman, érá „Unionbank“ din Viena voesce să ridice o fabrică de celuloză la Moldovița ruséscă.

Bibliografie.

A apărut în Ora vița broșura: „Bólele venerice“, vindecare radicală la băile herculane (Mehadia) de Dr. G. Vuia, medic curant la băile herculane. Proprietatea autorului.

Academia română.

Însciințare.

După decisiunile luate de Academia română în sesiunile de până la anul 1890, concursurile propuse de Academie sunt cele următoare:

I. „Premiul Năsturel-Herescu“, din seria B, de 4,000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1891, unei cărți scrise în limba română cu conținut ori-ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuaru până la 31 Decembre 1890.

II. „Premiul Statului Eliade-Rădulescu“, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1891 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuaru 1889 până la 31 Decembre 1890.

NB. Concurenții la aceste premii vor binevoí a trimite la cancelaria Academiei române, operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp aici însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre 1890.

III. „Marele premiu Năsturel-Herescu“, din seria B, în sumă de 12,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1893, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuaru 1889 până la 31 Decembre 1892.

ND. În privința „Premiilor Năsturel-Herescu“ se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din condicilul răposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu.

„B. Premiul pentru opere publicate.

„În tot anul Societatea Academică română va avé a „premiu, din veniturile fondului „Năsturel“, o carte tipărită „originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul „anului.

„Însé aceste premii vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi, dea rândul, se va decerne „câte un premiu de patru mii lei, Nr. 4,000 L. n. minimum „la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Érá în al patrulea an se va decerne un premiu „fics de lei 12,000, carele se va numí „Marele Premiu Năsturel“, operei care va fi judecată ca publicațiunea de că „petenie, ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. „Acest premiu nu se va puté decerne unei lucrări, care va „fi obținut deja unul dintre premiile anuale, decât defal- „când dintr'insul valórea premiului precedent.

„Operele ce se vor recomensá cu acésta a două serie „de premie vor tractá cu preterință despre materiile ur- „mătoare:

„a) Scrieri serióse de istorie și sciințele accesorii ale „istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țérilor ro- „mâne;

„b) Scrieri de religiunea ortodocsă, de morală practică „și de filosofie;

„c) Scrieri de sciințe politice și de economia socială;

„d) Tractate originale despre sciințele esacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie „și geografie, în cari se între și istoria și geografia Româ- „niei; dicționare generale sau parțiale de sciințe esacte, de „arți și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte „asemeni lucrări utile și bine întocmite;

„f) Cărți didactice de o valóre însemnată ca metod și „ca cuprins;

„g) Dicționare limbistice în limba românescă, mai ales „pentru limbile antice și orientale, adecă limba latină, elenă, „sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele;

„h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valóre seriósă, „adecă relative la arțile plastice, arhitectură, sculptură, pic- „tură, gravură și chiar opere musicale, pe care a ace- „ste tóte Societatea Academică română le va puté apreiá „atunci, când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor „materiilor de bele-arți;

„i) Scrieri de pură literatură română, în prosă și în ver- „suri, precum poeme, drame și comedii serióse, — mai ales „subiecte naționale, — și ori-ce alte opere de înaltă litera- „tură. Acestora mai cu sémă a-și dorí să se acórdé „Marele „Premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca avénd un merit „cu totul superior, spre a se dá astfel o încuragiare mai „puternic de dezvoltări literaturale.

La aceste se mai adaugă următoarele dispozițiuni luate de Societatea Academică.

1. La concursurile acestor premii se pot presentá și opuri preinnoite în noué edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbi străine sunt escluse dela concurs; se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine clasice, cari:

a) sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte re- produceri în versuri românesce, vor constitui adevérate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecsdarea de elucidări și de note scienti- fice, cu totul proprii traducătorului, își vor fi însușit meri- tele unor lucrări originale în limba română. (Va urmă)

Mulțamită publică.

Poporul român greco-oriental din Pestișul mic, filiat la Josani, protopresbiteratul Devei, puțin la număr și în stare materială fórté debilă, de când ne aducem aminte a tot oftat, a-și puté aflá și el mângăerea sa sufletéscă într'un local destinat anume pentru într'um bisericeesc, căci acesta se ținea după putința cultului bisericeesc, debilă, edificat din lemn, dar puterile materiale nu l'ajutară a-și vedé împlin- tă acésta dorință.

Atunci Dumneđeu ne trimise ajutoriu neaccep- tat prin persóna onorabilului paroch din Josani, dl Nicolae Popoviciu, carele ca un adevérat păstoriu

și părinte sufletesc, ne luă sub ocrotirea sa și adună turma cea risipită, și din puterile sale proprii, cu prea puțin ajutoriu din partea noastră, zidi în mica nómă și după un stil atât de frumos, încât aceea este acum podóba comunei nóstre și de model în tot jurul acesta.

Ba osténind ziua și nóptea în tóte părțile pen- tru noi, frumoșa biserică zidită o și inzestră, tot din al său, cu cele de lipsă, așa încât astăzi nu numai ca noi, ne aflăm deplină mângăere, ci și străinii sau fletéscă în biserica noastră propriă, și străinii laudă și admiră zelul cel neobosit al onorabilului nostru paroch mai sus numit, ale cărui jertfe, depuse pen- tru noi pe altarul Domnului, trec departe preste suma de 3000 fl. adecă trei mii floreni v. a. numai în ceea ce privește speșele efective, afară de lucrul prestat de servitorii și cu vitele d-sale.

De aceea deși autoritatea noastră bisericească a dat onorabilului domn preot distincțiunea me- ritată, totuși venim și noi a-i aduce acum, după ce întreg lucrul acesta laudabil este terminat, și pe calea acésta ferbinteá noastră mulțamită în numele întregului nostru popor, rugând pe Dđeu ca pe ge- nerosul nostru patron și binefăcătoriu să-l țină încă mulți ani în sănătate și vértute, spre a se puté încurá împreună cu noi, fi sei sufletesci, de rodu- rile ostenelelor sale.

Pestișul mic, la 23 Aprile, 1890 st. v.

Comitetul parochial gr. or.

Veteranul și generosul epitrop Nicolae Boancăș și soția sa Avénd Morariu din Sohodol, protop. Câm- peni, ne avénd princi din sohodol, din îndemnul iubirei creștinesce și împodobirei casei lui Dđeu încă în anii trecuți au cumpérat pe sémă sfintei biserici 2 prapore, cu speșele lor au făcut un scorușiu și au dat 40 fl. v. a. la ajutoriu pictatul st. Oltariu.

Acum decurénd au donat s. nóstre biserici una parțelă de pământ, în estensiune de 9 jugé catas- trale, și carea parcelă de pământ deja e întabulat pe sfânta noastră biserică. Marinimositatea donato- rilor nu se mânginesc numai la atăta, ci solemn au promis, că vor cumpérá încă și un potir, disc și stea din metal sunătoriu în locul celui de plump, care e în folosință.

În numele comitetului parochial și poporului nostru credincios din Sohodol, pentru acéste fapte adevérate creștinesce, aduc și pe calea acésta gene- rosului donătoriu Nicolae Boancăș, mulțamirile nó- stre, dorindu i dela bunul Dđeu vieță îndelungată, tării sufletéscă la adéncile lui bétrânețe, ingerul lui Dđeu să l'povéțuésca spre tot lucrul bun, sânt și plăcut lui.

Ér donátorei Morariu Sava, carea a répasat la 16 a. l. c. și carea a fost o creștină esemplară, mamă adevérată a orfanilor, sêrcilor și védușelor, să o așede Dđeu între aleși și țérilor să i dădușoră și memoria binecuvéntată de credincioșii acestui popor.

Sohodol, 23 Aprile, 1890.

În numele comitetului parochial și poporului credincios.

Nicolau Motora,
paroch.

Subscrisul me véd îndemnat a esprimá și pe calea publicității mulțamita mea profundă următorilor P. O. D. deputați sinodali, cari au binevoit a contribuí la completarea restului tacei seminariale, cu care eram în restanță:

Gerasim Candrea 50 cr., Dimitrie Coltofean 1 fl., Parteniu Cosma 1 fl. 50 cr., Vasile Damian 2 fl., Daniil David 50 cr., Iuliu Dan 50 cr., Ioan Danciu 1 fl., Simeon Dragomir 50 cr., Romul Furdul 50 cr., Nic- canor Frateșiu 1 fl., Ioan Hannia 1 fl., D. Lăcătuș 1 fl. 50., Dr. Jancu Mețian 3 fl., Dr. I. Mihu 1 fl., Alecsiu Olariu 50 cr., Ioan Papiu 50 cr., Aurel Pê- curariu 50 cr., Z. Tătar 50 cr., Dr. Remus Roșca 1 fl., Galaction Șagău 1 fl., N. N. 50., N. N. 50., N. N. 50 cr., — Suma 21 fl.

În special însă priméscă căldurosă mulțamită P. O. D. profesor sem. Dr. Ioan Crișian pentru bună- voința ce o a avut de a-mi compune lista de colec- tare și P. O. Domn Vasiliu Dămian protopresbiterul turcului Zarandului — la care tract aparțin și eu — carele mi-a venit în ajutoriu la colectarea acestei sume. Sibiu, în 23 Aprile, 1890.

Teodor Ghilean, ped. a. III.

Loterie.

Sâmbătă în 10 Maiu 1890.

Viena:	38	9	34	55	51
Timișóra:	77	56	30	82	60

Bursa de Viena și Pesta.

Din 7 Maiu 1890.

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	339.25	340.50
Acțiuni de bancă de credit ung.	99.70	99.60
Renta ung. de hârtie	5.57	5.58
Galbin	9.39 $\frac{1}{2}$	9.40
Napoleon		

Nr. 170. [332] 3-3

CONCURS.

In scopul ocupării vacantei sta-
țiunii parohiale de clasa a III-a în
Cornăești, în urma și pe baza ordinului
consistorial dela 6 Iunie 1889 Nr. 3423
prin acesta se publică nou concurs.

Venitele parohiale sunt următo-
rele:

- 1. Dóuă grădini și 12 jugere pă-
mânt arătoriu și fâneaț, ca porțiune
canonică . . . . . 172 fl.
2. Naturalii dela 135 fa-
milii prețuiți în . . . . . 70 fl.
3. Dela fie-care familie
1 și de lucru sau 30 cr. . . . . 40 fl.
4. Venitul Bobotezei . . . . . 26 fl.
5. Alte competențe [sto-
lari . . . . . 94 fl.
Suma . . . . . 402 fl.

Casa parohială fiind ruinată și
clădirile economice, materialul fiind
adunat, parochia se deobligă ale zidii,
respectiv construi în decursul acestei
veri.

Reflectanții la acesta parochia,
dela cari se cere calificațiunea pre-
scriasă de regulamentul consensual dela
1878 § 15, cererile concursuale pro-
vădute cu documentele prescrise să le
substernă la subscrisul în termen de
30 de zile dela prima publicare a
acestui concurs în foia archidieceșană
„Tel. Rom“.

Sibiu, 27 Martiu, 1890.
In conțelegere cu comitetul parochial
respectiv.

I. Hannia,
adm. prot.

Nr. 126. [334] 2-3

Edict.

Ilie Chidu gr. or. din Sibiu,
carele de timp de mai mulți ani cu
necredință a părăsit pe legitima lui
soție Maria Gabor gr. or. din Sibiu,
fără a se scii locul ubicațiunei lui, se
provocă prin acesta, ca în termen de
șese (6) luni, computat dela prima
publicare a acestui edict, negreșit
să se prezenteze înaintea oficiului pro-
topresbiteral subscris, pentru că la din
contră procesul divorțial intentat asu-
pra-i de numita lui soție se va per-
tractă și decide și în absența lui, amē-
surat prescrierei aședemintelor biseri-
cesci în vigóre.

Sibiu, 26 Martiu, 1890.
Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al
Sibiului.

Ioan Hannia,
administr. protopresbiteral.

Nr. 193. [333] 3-3

EDICT.

George Orzia Iianu gr. or. din
Veneția inferiőră, bărbatul legitim al
Iuliane Orzia n. Comanicu, asemenea
gr. or. din Veneția inferiőră, care de
9 ani de zile a părăsit pe soția sa fără
a se scii locul ubicațiunei lui, prin
acesta se citeză, ca în termen de 3 luni
de zile dela prima publicare a acestui
edict să se prezenteze înaintea sub-
scrisului oficiu, căci la din contră pro-
cesul divorțial edictal incaminat de soția
sa să va pertractă și decide și în ab-
sența lui.

Făgăraș, 20 Martiu, 1890.
Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al
Făgărașului.

Iliu Dan, adm. prot.

Sz. 1704/1890 polg. [335] 2-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék köz-
hírré teszi, hogy Moha község határa álta-
lános tagositáának megengedhetősége iránt
Báro Apor Zoltán törvényszéki bíró vezetése
alatt megtartandó tárgyalás határidejéül az
1890 évi június 14 délelőtt 9 órája
Moha községhezához tüzetik ki — mikorra

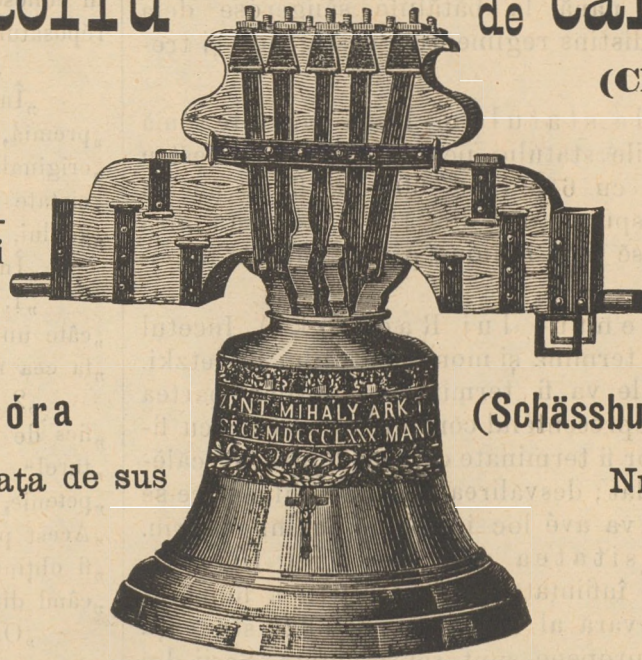
a község összes birtokossai azzal idéztetnek
meg, hogy a meg nem jelenők úgy tekintet-
nek, mint a kik a tagositásba beleegyeznek
és hogy a kérvény első példányát ezen kir.
törvényszéknél betekinthezik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek
1890 Aprilis 8-án tartott üléséből.

Nagy Lajos,
elnök.

Májai,
jegyző.

Mihaile Manchen,
vársătoriu de campane
(Clopot)

și de construc-
țiunea cea mai
nouă

cu sul
sucitoriu

în Sighișora

(Schässburg - Segesvár)

piața de sus

Nr. 168

o firmă, ce există dela anul 1822 și se bucură de un renume bun, se recomandă tuturor
comunelor bisericesti a liferă și repară clopote de totă mărimea cu coróna de ste-
jar ori de fer legat, face și scaune de clopote din fer bătut pentru unul sau și mai multe
clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuează și în depărtare. Clopote
mai mici sunt în tot timpul gata. Solvirea se va primi și în rate. [270] 7-12

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1889.

Table with multiple columns showing train routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, etc.) and departure times. Includes a note at the bottom: 'Nota: Numerele cele grase înseamnă orele de noapte.'